

בבית המשפט העליון

בש"פ 3877/18

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: אוסאמה אבו כאטר

בקשה אחת עשרה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר
הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996

בשם המבקשת: עו"ד יורם הירשברג

בשם המשיב: עו"ד נסים זידאן

החלטה

1. לפניי בקשה אחת עשרה במספר להארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), החל מיום 30.5.2018, או עד למתן פסק דין בת"פ 15-03-47762 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם.

תמצית הרקע העובדתי

2. הרקע העובדתי הצריך לעניין נסקר בהרחבה בהחלטתו של בית משפט זה מיום 27.12.2015 (בש"פ 8389/15, השופט ס' ג'ובראן).

בתמצית יצוין כי ביום 23.3.2015 הוגש נגד המשיב ואחרים (להלן: המעורבים האחרים) כתב אישום המייחס להם מעורבות בתכנית רחבת היקף לביצוע שורה ארוכה של עבירות כלכליות, ובכללן הפצת חשבוניות מס פיקטיביות באמצעות חברות קש ומכירתן לגורמים שונים בתמורה לתשלום עמלה; הלבנת הון בהיקף של מאות מיליוני שקלים; וכן התחמקות וסיוע לאחרים להתחמק מתשלום מס הכנסה ומס ערך מוסף

בסכומים גדולים. עוד נטען בכתב האישום כי המשיב הוא שניהל והתווה את הפעילות העבריינית האמורה.

3. בגין מעשים אלה הואשם המשיב, יחד עם המעורבים האחרים, בעבירות שונות לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מס ערך מוסף); לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: פקודת מס הכנסה); ולפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). כן הואשמו יחדיו המשיב והמעורבים האחרים בעבירות של קשירת קשר עם אדם לעשות פשע, לפי סעיף 499 לחוק העונשין התשל"ז-1997 (להלן: חוק העונשין); קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; ורישום כוזב במסמכי תאגיד, לפי סעיף 423 לחוק העונשין.

בנוסף, יוחסו למבקש באופן פרטני עבירות של זיוף, לפי סעיף 418 לחוק העונשין; 99 עבירות של ניכוי מס תשומות מבלי שיש לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק מס ערך מוסף, וזאת במטרה להתחמק מתשלום מס, בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 117(ב)(5) בצירוף סעיף 117(ב)(3) לחוק מס ערך מוסף; וכן לא פחות מ-4,170 עבירות של פעולה במטרה להביא לכך שאדם אחר יתחמק או ישתמט מתשלום מס, בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 117(ב)(1) בצירוף סעיף 117(ב)(2) ו-3 לחוק מס ערך מוסף.

הליכי מעצר קודמים

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצר המשיב והמעורבים האחרים עד תום ההליכים נגדם, בעילות של חשש לסיכון בטחונו של אדם ובטחון הציבור, ושל חשש משיבוש הליכי משפט, התחמקות מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, השפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת.

5. משמדובר בבקשה האחת עשרה במספר להארכת מעצרו של המשיב, ובשים לב לכך שהשתלשלות הליך המעצרים וההליך העיקרי בעניינו פורטו בהחלטתו של השופט י' דנציגר בבש"פ 6703/16 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (11.9.2016), תיסקר השתלשלות הליכי המעצר במסגרת זו בקיצור נמרץ.

6. בעניינו של המשיב הוגש תסקיר מעצר ובו הומלץ לשחררו לחלופת מעצר בתנאים של מעצר בית מלא תוך איסור שימוש בתקשורת מקוונת.

חרף המלצה זו, החליט בית משפט קמא ביום 30.11.2015 (כב' השופטת ר' פרידמן-פלדמן) להאריך את מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו, וזאת לנוכח התחכום הגלום בעבירות המיוחסות לו; היקפן ומשכן הרב; עברו הפלילי של המשיב; ומשום שנמצא שלא ניתן לתת במשיב אמון שאכן יעמוד בתנאי החלופה שהוצעה.

בהחלטה מיום 27.12.2015 (בש"פ 8398/15 אבו כאטר נ' מדינת ישראל, השופט ס' ג'ובראן) דחה בית משפט זה את עררו של המשיב על החלטת בית משפט קמא, תוך שנקבע כי אין חלופת מעצר אשר בכוחה לאיין את מסוכנותו של המשיב.

7. בחלוף 9 חודשים שבהם שהה המשיב במעצר הגישה המבקשת לבית משפט זה בקשה להארכת מעצרו ב-150 ימים. ביום 14.1.2016 התקבלה הבקשה באופן חלקי ומעצרו של המשיב הוארך ב-90 ימים, עד ליום 21.3.2016 (בש"פ 8520/15 מדינת ישראל נ' בשיתי, השופט ס' ג'ובראן).

8. בהמשך הוארך מעצרו של המשיב שבע פעמים נוספות, ב-90 ימים בכל פעם (בש"פ 2162/16 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (21.3.2016); בש"פ 4524/16 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (22.6.2016); בש"פ 6703/16 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (11.9.2016); בש"פ 9516/16 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (19.12.2016); בש"פ 1911/17 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (31.1.2017); בש"פ 4320/17 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (15.8.2017); בש"פ 6523/17 מדינת ישראל נ' אבו כאטר (3.9.2017)).

לאורך התקופה הורה בית משפט זה בשתי הזדמנויות שונות על הגשת תסקירי מעצר עדכניים בעניינו של המשיב, אשר יבחנו את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. בשתי ההזדמנויות קבע שירות המבחן כי אין מקום להפניית המשיב לחלופת מעצר, ובהתאם, דחה בית משפט קמא את בקשותיו של המשיב לעיון חוזר בתנאי מעצרו.

9. בהחלטה בבש"פ 9075/17 מיום 5.12.17 (השופט ע' פוגלמן) האריך בית משפט זה את מעצרו של המשיב, בהסכמת הצדדים, ב-90 יום נוספים. בנוסף, פתח בית המשפט פתח לבחינה מחודשת של תנאי מעצרו של המשיב, בקובעו בזו הלשון:

"המשיב יוכל להגיש בקשה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי ובגדרה תוצע חלופת מעצר שטרם נבחנה עד כה על ידי שירות המבחן. החלופה תיבחן על ידי שירות המבחן, שיגיש תסקיר משלים תוך 20 ימים [...]"

ביום 6.12.2017 הגיש המשיב לבית משפט קמא בקשה לעיון חוזר בהתאם להחלטת בית משפט זה. בבקשה הוצעה חלופת מעצר של מעצר בית בפיקוח אלקטרוני, וכן הוצעו ארבעה מפקחים אפשריים שונים.

במסגרת התסקיר המשלים הביע שירות המבחן את התרשמותו כי מצד המשיב קיים סיכון גבוה להתנהגות עוברת חוק ומרמתית, וכי למפקחים המוצעים היכרות שטחית עם המשיב, אשר אינה מאפשרת להם להוות עבורו גורם מציב גבולות. משכך, לא בא שירות המבחן בהמלצה בנוגע לשינוי תנאי מעצרו של המשיב.

בעקבות הגשת התסקיר, הגיש המשיב לבית משפט קמא מספר בקשות להורות לשירות המבחן להגיש תסקיר חדש באמצעות קצין מבחן דובר ערבית. בית משפט קמא דחה את הבקשות, בקובעו כי אין מקום להתערבותו בסדרי העבודה של שירות המבחן.

בהחלטה מיום 1.4.2018 דחה בית משפט קמא את בקשת המשיב לעיון חוזר, בציינו כי הבקשה מתייחסת לחלופת מעצר שנבחנה בעבר, ולכן היא מנוגדת להנחייתו של בית משפט זה. בית משפט קמא דחה את החלופה אף לגופה, בקובעו כי אין בחלופה כדי לאיין את מסוכנותו הרבה של המשיב.

10. ביני לביני, בהחלטתי בבש"פ 1159/18 מיום 21.2.2018 הוארך מעצרו של המשיב ב-90 ימים בפעם העשירית.

11. כאמור, כעת מבוקשת הארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים נוספים בפעם האחת עשרה.

התקדמות ההליכים בתיק העיקרי

12. בבקשתה הבהירה המבקשת כי תעשה כל שביכולתה בכדי לסיים את פרשת התביעה בתקופת הארכה המבוקשת. במסגרת זו הודיעה המבקשת לבית משפט קמא ביום 8.5.2018 כי היא מוותרת על העדת חמישה עדי תביעה נוספים.

כעולה מהבקשה ומנספחיה, נכון למועד הגשת הבקשה נערכו בתיק 72 ישיבות הוכחות שבהן נשמעו 87 עדים. כמו כן, קבועים 12 מועדי דיון נוספים בתיק בחודשיים הקרובים.

13. לגישת המבקשת, יש להורות על הארכת מעצרו של המשיב בשל אותן עילות שבגינן הושם במעצר מלכתחילה: חשש לסיכון בטחונו של אדם ובטחון הציבור, וחשש משיבוש הליכי משפט, התחמקות מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, השפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת, אשר התקיימותן נלמדת מהמעשים המיוחסים למשיב במסגרת כתב האישום ומתעצמת לנוכח עברו הפלילי המכביד, שאותו פירטה בהרחבה.

14. כן טוענת המבקשת כי התיק מתקדם בקצב סביר, אשר בשלב זה תלוי בעיקר בהתנהלותו של המשיב, וזאת משום שלבקשתו בוטלו ארבעה מועדי דיונים וקוצרו ימי הדיונים שנקבעו לאורך חודש הרמדאן.

15. המשיב מתנגד לבקשה.

בדיון שנערך לפניי ביום 24.5.2018 טען בא כוח המשיב כי "אין אופק לסיומו של ההליך". מתוך כוונה להדגיש את טענתו, הפליג בא כוח המשיב וציין כי בדעת ההגנה להביא מטעמה "400-500 עדים".

כמו כן, הפנה בא כוח המשיב לפרוטוקול הדיון בבקשתו של המשיב לקיצור ימי הדיונים בחודש הרמדאן, ובו הבהיר בית משפט קמא כי עד סוף שנת 2018 לא ייקבעו מועדי דיון נוספים מעבר ליום 11.7.2018.

כן טען בא כוח המשיב כי האחריות להתקדמות האיטית בתיק רובצת לפתחה של המבקשת, אשר אינה מצליחה לעמוד בקצב ההליך, וכי בבקשה דנן היא מציגה בפני בית משפט זה תמונת מצב אופטימית אשר סותרת את התמונה המוצגת לבית משפט קמא כנימוק לבקשותיה של המבקשת לביטול דיונים.

לבסוף הדגיש בא כוח המשיב כי אין בידו להציע חלופת מעצר נוספת לבחינת שירות המבחן ובית משפט קמא, וכי "החלופות שהבאנו הן מצוינות".

16. במהלך הדיון הבהרתי לבא-כוח המשיב את מורכבות התמונה העולה מהחומר שהונח לפניי והצעתי לו להסכים לבקשה ולמקד את מאמציו באיתור חלופת מעצר הולמת. ההצעה נדחתה, ולפיכך אכריע בבקשה לגופה.

17. לאחר עיון בבקשה ובאסמכתאות שצורפו לה, ולאחר ששמעתי את באי-כוח הצדדים בדיון, הגעתי לכלל למסקנה כי דין הבקשה להתקבל.

18. במסגרת בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, על בית המשפט לאזן בין זכותו של הנאשם לחירות לבין אינטרס השמירה על שלום הציבור וביטחונו והצורך להגן על תקינות ההליך הפלילי (השוו: בש"פ 1087/18 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 19 (1.3.2018)).

איזון זה מתבטא באמצעות שני שיקולים מרכזיים אשר מנחים את בית המשפט בבואו להכריע בבקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים – המסוכנות הנשקפת מן הנאשם וקצב התקדמות ההליך העיקרי (וראו בש"פ 7979/14 מדינת ישראל נ' פלוני (9.12.2014)). בפרט, נקבע כי ככל שקצב התנהלות ההליכים מתארך, כך תנוע המטוטלת לעבר זכותו של הנאשם לחירות ותגבר הנטייה לשחררו לחלופת מעצר (השוו: בש"פ 3367/18 מדינת ישראל נ' עטאלה, פסקה 5 (14.5.2018)).

19. אשר לקצב התקדמות ההליך והצפי להשלמתו, הרי שיש להביא בחשבון במסגרת היבט זה את מהות העבירות המיוחסות לנאשם, כמו גם את מורכבות כתב האישום בכללותו ואת היקף החומר הראייתי הניצב בבסיסו.

בענייננו מדובר בתיק מורכב ומרובה אישומים העוסק במסכת סבוכה של עבירות, אשר התבצעו, כנטען, על ידי נאשמים רבים ובמסגרת התארגנות עבריינית מתוחכמת. בנסיבות אלה, אמת המידה לבחינת קצב התנהלותו של ההליך העיקרי וחלוף הזמן שונה (וראו בש"פ 2394/17 מדינת ישראל נ' אברג'יל (27.3.2017)).

בנסיבות העניין, ובבחינת התמונה הכוללת, נראה כי הן התביעה והן ההגנה יכלו לעשות יותר לקידום שמיעת הראיות בתיק זה ולמיצוי ההליך בפרק זמן קצר הרבה יותר.

20. אשר לשאלת מסוכנותו של המשיב והחשש משיבוש הליכי משפט, הרי היא נלמדת מהמעשים החמורים המיוחסים למשיב, אשר בוצעו במסגרת התארגנות קבוצתית שהמשיב עמד בראשה ותפקד כ"רוח החיה", תוך שניהל והתווה את הפעילות העבריינית כולה, כמפורט בכתב האישום, כמו גם מתסקירי המעצר שהוגשו בענייננו של

המשיב, אשר במסגרתם תואר המשיב כמניפולטיבי ורמת הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק ולשיבוש מהלכי משפט מצד המשיב הוערכה כגבוהה. לכך יש להוסיף את עברו הפלילי המכביד של המשיב, אשר מכיל הרשעות רבות בעבירות המשטייכות לאותה משפחה.

העובדה שהמעשים המיוחסים למשיב בוצעו במרחב האינטרנטי, תוך שימוש במחשבים ביתיים ומכשירי טלפון ניידים, בתחום רב ובאורח שיטתי, מעצימה את המסוכנות המיוחסת למשיב ואת החשש שיפעל לשיבוש הליכי משפט או שימלט מהדין, ואף פוגעת באפשרות לתת אמון בו וביכולתו לקיים את תנאיה של חלופת מעצר (וראו בש"פ 8389/15 אבו כאטר נ' מדינת ישראל, פסקאות 18-19 (27.12.2015)).

21. בסיכומם של דברים, נראה כי בנסיבות המקרה דנן, חרף התמשכות ההליכים ומשכשל בא כוח המשיב מלהניח לפנינו חלופת מעצר הולמת, בחינת השיקולים השונים הצריכים לעניין מובילה למסקנה כי יש להיעתר לבקשה ולהותיר את המשיב במעצר, כאשר על המשיב ובא כוחו לפעול לאיתור חלופת מעצר לשביעות רצונו של בית משפט קמא.

22. מבלי להתעלם ממורכבות התיק אשר מספקת, כאמור, טעם מסוים להתמשכות ההליכים, אדגיש כי לא ניתן להתעלם מכך שהמשיב נתון מאחורי סורג ובריח מזה כשלוש שנים, פרק זמן ארוך ביותר.

במצב דברים זה יש כדי להפוך למעשה את תקופת המעצר למאסר, דבר שיש להימנע ממנו ככל הניתן (וראו החלטתי בבש"פ 3878/18 מדינת ישראל נ' כחלון (22.5.2018)), ועל כן אני סבור כי על בית משפט קמא לעשות כל מאמץ כדי להאיץ את קצב התקדמות ההליך ולהביאו לסיומו המהיר, לרבות קביעת מועדי דיון נוספים ומיצוי מרבי של מועדי הדיון שכבר נקבעו. במקביל, אף על באי כוח הצדדים לתרום את חלקם תוך ברירת העיקר מהטפל בהבאת ראיותיהם, דבר המכוון אף כלפי בא כוח המשיב, אשר לטענת המבקשת, התנהלותו מתאפיינת בגרירת רגליים מכוונת.

23. אני מורה אפוא על הארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים החל מיום 30.5.2018, או עד למתן פסק דין בת"פ 47762-03-15 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם.

24. המזכירות תמציא עותק מהחלטה זו לבית משפט המחוזי בירושלים.

ניתנה היום, י"ד בסיון התשע"ח (28.5.2018).

שׁוֹפֵט